

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 050117-Tarix və coğrafiya müəllimliyi

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Yeni dövr tarixi (ARTN-nin tərəfindən təsdiq edilmişdir. 11.01.2018-ci il 26 №-li əmr)

Kodu: IPF-B13

Tədris ili: III (2025-2026) Semestr: V

Tədris yükü cəmi: Cəmi 180 saat. Auditoriya saati - 60 saat (30 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Təhsil alma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: dos. Mahmudov Kamal Fətulla oğlu

Kafedranın ünvanı: Lenkəran ş., Ə. Məmmədov küç., 21

Məsləhət günləri və saati: III-V günlər saat 15⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: kamal-1965@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Novaya istoriya I. Moskva, 1972.

2. Novaya istoriya II. Moskva, 1984.

3. Mustafazadə T. Ümumi tarix. II cild. Bakı, 2012.

4. Avropa və Amerika ölkələrinin yeni tarixi XVI əsr – XIX əsrin 60-cı illəri. Gəncə, 2006.

5. Avropa və Amerika ölkələrinin yeni tarixi (1871-1918) Gəncə, 2009.

IV Prerekvizitlər: Fənnin tədrisindən əvvəl Orta əsrlər tarixi fənninin tədrisi məqsədə müvafiqdir.

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: "Yeni tarix" kursunun yeni tələblər baxımından tədrisi, bu dövrdə Avropa və Amerika ölkələrində tarixi proseslərin əsas xüsusiyyətlərini şərtləndirən amillərə dair dərin və çoxcahətli anlayışların formalaşdırmasıdır ki, bu da müasir dövrdə təhsildə ən vacib faktorlardan birinə çevrilmişdir. Yeni tarix kursunun tədrisi kapitalizm münasibətlərinin yaranması, Avropa və Amerika ölkələrində tarixi proseslərin xüsusiyyətlərini öyrənilməsi ilə yanaşı, mədəniyyətləri, sivilizasiyaları xarakterik əlamətlərinə görə fərqləndirməyə yardım edir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Tələbələrə bilini 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.
Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

Nö	Bal	Qiymət	
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməli.

X Təqvim mövzu planı: 30 saat mühazirə, 30 saat seminar

Nö	Keçirilən mühazirə və seminar mövzularının məzmunu	Müh.	Sem.
1	İngiltərə burjua inqilabı Plan: 1. İngiltərə burjua inqilabının başlanma səbəbləri və mərhələləri 2. O.Kromvel və protektorat dövrü 3. İngiltərə burjua inqilabının nəticələri və tarixi əhəmiyyəti Mənbə: [1, 2, 4]	2	2
2.	Şimali Amerikada istiqlaliyyət uğrunda müharibə. ABŞ-ın yaranması Plan: 1. Şimali Amerikada ingilis koloniyalarının yaranması və inkişaf xüsusiyyətləri. 2. Amerikada istiqlaliyyət uğrunda müharibənin səbəbləri, gedişi və nəticələri. 1787-ci il Konstitusiyası Mənbə: [1, 4]	2	2
3.	Fransa burjua inqilabı Plan: 1. Fransa burjua inqilabının səbəbləri, başlanması və mərhələləri 2. Fransada Yakobin diktaturası. Böyük terror Mənbə: [1, 3, 4]	2	2
4.	Fransa direktoriya, konsulluq və I imperiya dövründə Plan: 1. Fransada direktoriya reyimi və konsulluq 2. I Napoleon dövründə Fransanın yüksəlişi. I imperiyanın işğalları, böhranı və süqutu Mənbə: [3, 4]	2	2
5.	İngiltərə, Fransa, Almaniya XIX əsrin birinci yarısında Plan: 1. İngiltərədə 1832-ci il parlament islahatı 2. İngiltərədə çartist hərəkatının yaranması və mərhələləri 3. Fransada 1814-cü ilin Konstitusiyası. Bərpa rejimi 4. XIX əsrin birinci yarısında Fransada kapitalizmin inkişafı. Sənaye çevrilişi 5. XIX əsrin birinci yarısında Almaniyanın siyasi vəziyyəti. Alman ittifaqı 6. Prussiyanın inkişafı. Gömrük ittifaqı. Sənaye çevrilişininin başlanması Mənbə: [3, 4]	2	2
6.	Avropada 1848-1849-cu il inqilabları Plan: 1. Fransada 1848-ci il inqilabı 2. Fransada II respublika. İkinci imperiyanın qurulması 3. İtaliya, Avstriya imperiyası və Almaniya 1848-1849-cu il inqilabının səbəbləri, gedişi və məğlubiyyəti Mənbə: [3, 4]	2	2
7.	ABŞ XIX əsrin I yarısında Plan: 1. XIX əsrin I yarısında ABŞ-da ictimai-iqtisadi inkişafın əsas xüsusiyyətləri. 2. ABŞ-da sənaye çevrilişi. Ərazi ekspansiyası	2	2

	3. ABŞ-da "Monro doktrina"sının mahiyyəti Mənbə: [3, 4]		
8	İngiltərə və Fransa XIX əsrin 50-60-cı illərində Plan: 1. XIX əsrin 50-60-cı illərində İngiltərə kapitalizminin xüsusiyyətləri 2. XIX əsrin 50-60-cı illərində İngiltərədə müstəmləkə ekspansiyası 1867-ci il parlament islahatı 3. Fransada İkinci imperiya rejimi. Sənaye inqilabının başa çatması Mənbə: [3, 4]	2	2
9	İtaliyanın və Almaniyanın birləşdirilməsi Plan: 1. Almaniyanın birləşdirilməsi uğrunda mübarizə. Avstriya-Prussiya müharibəsi. 2. Simali Almaniya ittifaqı. Almaniyanın birləşdirilməsi 3. İtaliyada milli-azadlıq hərəkatı 4. 1859-cu il İtaliya-Avstriya müharibəsi. Sicilyada inqilabi hərəkat. İtaliya krallığının yaradılması Mənbə: [3, 4]	2	2
10	ABŞ-da vətəndaş müharibəsi (1861-1865) Plan: 1. ABŞ-da ikinci burjuva inqilabının ilkin sərtləri 2. 1861-1865-ci illərdə vətəndaş müharibəsi. Homstedlər haqqında qanun. Quillərin azad olunması 3. ABŞ-da şimalın qələbəsi və onun nəticələri Mənbə: [3, 4]	2	2
11	Fransa-Prussiya müharibəsi (1870-1871) Plan: 1. Fransa-Prussiya müharibəsinin səbəbləri (1870- 1871) 2. Hərbi əməliyyatların gedişi. Fransanın təslim olması 3. 1871-ci il Frankfurt sülhü və Fransa-Prussiya müharibəsinin nəticələri Mənbə: [2, 5]	2	2
12	Almaniya, İngiltərə, Fransa 1871-1914-cü illərdə Plan: 1. Almaniya imperiyasının yaradılması və onun siyasi və iqtisadi nəticələri 2. XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində Almaniyanın siyasi vəziyyəti, iqtisadi inkişafı və xarici siyasəti. 3. İngiltərədə müstəmləkə işğalları. 4. İngilis-bur müharibəsi (1899-1902) 5. Fransada üçüncü respublikanın yaranması. 6. XX əsrin əvvəllərində Fransanın xarici siyasəti Mənbə: [2, 5]	2	2
13	ABŞ 1871-1914-cü illərdə Plan: 1. XIX əsrin sonlarında ABŞ-ın iqtisadi inkişafı. Siyasi sistem 2. XX əsrin əvvəllərində ABŞ-ın sosial-iqtisadi inkişafı 3. ABŞ-ın "Dollar diplomatiyası" və "Böyük dəyənək" siyasəti 4. ABŞ-da V.Vilsonun iqtisadi kursu. "Yeni demokratiya" dövrü Mənbə: [2, 4]	2	2
14	XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində sonlarında beynəlxalq münasibətlər Plan: 1. Dünyada qüvvələr nisbəti. Almaniya-Fransa münasibətləri. Berlin konqresi 2. Üçlər ittifaqının yaradılması Mənbə: [3, 4]	2	2
15	I Dünya müharibəsi Plan: 1. I Dünya müharibəsinin başlanması. Müharibə edən dövlətlərin işğalçı planları. 2. 1914-1916-cı illərdə hərbi əməliyyatlar. Verdun və Somma döyüşləri. 3. 1917-1918-ci illərdə hərbi əməliyyatlar və onların nəticələri. Vilsonun "14 maddəsi". 4. I Dünya müharibəsinin nəticələri Mənbə: [2, 5]	2	2

Fənn üzrə tələblər:

Dövrün öyrənilməsində vacib mənbəşünaslıq və tarixşünaslıq materiallarını araşdıraraq təhlil aparılmasını daha da asanlaşdırır. Yeni dövr Avropa və Amerika tarixinin xronoloji çərçivəsini müəyyənləşdirməklə dövrün dünyanın tarixi inkişafında yeri müəyyənləşdirilməlidir.

XII Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Yeni dövr Avropa tarixinin öyrənilməsinin əhəmiyyətini şərh edir.
- Dünya tarixində baş verən prosesləri və hadisələri Azərbaycan tarixinin eyni dövrləri ilə müqayisə edir.
- Dövrün öyrənilməsində vacib mənbəşünaslıq və tarixşünaslıq materiallarını araşdıraraq təhlil aparır.
- Yeni dövr dövlətlərinin yaranmasını, idarəçilik formalarını, siyasi, sosial-iqtisadi münasibətləri təhlil edir.
- Yeni dövrdə ölkələrin və xalqların sosial, siyasi, iqtisadi və mədəni həyatında baş verən dəyişiklikləri məkan baxımından qiymətləndirir.
- Müasir mənbələrin və qabaqcıl tarixi araşdırmaların tənqidi istifadəsini həyata keçirməklə təqdimatlar hazırlayır.

XIII Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları:

1. İngiltərə burjuva inqilabının səbəbləri
2. İngiltərə burjuva inqilabının mərhələləri
3. Şimali Amerikada ingilis koloniyalarının yaranması və inkişaf xüsusiyyətləri
4. Amerikada istiqlaliyyət uğrunda müharibənin səbəbləri, gedişi və nəticələri. 1787-ci il Konstitusiyası
5. Fransa burjuva inqilabının səbəbləri, başlanması və mərhələləri (1789-1794)
6. Fransada direktoriya rejimi və konsulluq
7. I Napoleon dövründə Fransanın yüksəlişi. I imperiyanın işğalları, böhranı və süqutu
8. Vyana sisteminin yaradılması
9. XIX əsrin birinci yarısında İngiltərənin ticarət-sənaye üstünlüyünün güclənməsi
10. 1832-ci il Parlament islahatı. Çartistlər hərəkatı
11. Fransada 1814-cü ilin Konstitusiyası. Bərpa rejimi
12. XIX əsrin birinci yarısında Fransada kapitalizmin inkişafı. Sənaye çevrilişi
13. XIX əsrin birinci yarısında Almaniyanın siyasi vəziyyəti. Alman ittifaqı
14. Prussiyanın inkişafı. Gömrük ittifaqı. Sənaye çevrilişinin başlanması
15. Fransada 1848-ci il inqilabı

II Kollokvium sualları:

1. İtaliyada 1848-1849-cu il inqilabı
2. Avstriya imperiyasında 1848-1849-cu il inqilabı
3. Almaniya 1848-1849-cu il inqilabı
4. XIX əsrin I yarısında ABŞ-da ictimai-iqtisadi inkişafın əsas xüsusiyyətləri
5. XIX əsrin I yarısında ABŞ-da sənaye çevrilişi. Ərazi ekspansiyası
6. XIX əsrin 50-60-cı illərində İngiltərədə kapitalizmin inkişafı
7. Fransa XIX əsrin 50-60-cı illərində
8. Almaniyanın birləşdirilməsi
9. İtaliyanın birləşdirilməsi
10. ABŞ-da vətəndaş müharibəsinin səbəbləri (1861-1865)
11. 1861-1865-ci illərdə vətəndaş müharibəsi. Homstedlər haqqında qanun
12. ABŞ-da şimalın qələbəsi və onun nəticələri
13. Fransa – Prussiya müharibəsinin səbəbləri və müharibənin gedişi
14. 1871-ci il Frankfurt sülhü və Fransa-Prussiya müharibəsinin nəticələri
15. XIX əsrin 50-60-cı illərində İngiltərənin müstəmləkə ekspansiyası. 1867-ci il parlament islahatı

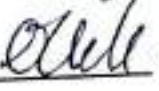
XV İmtahan sualları:

1. İngiltərə burjuva inqilabının səbəbləri
2. İngiltərə burjuva inqilabının mərhələləri
3. Şimali Amerikada ingilis koloniyalarının yaranması və inkişaf xüsusiyyətləri
4. Amerikada istiqlaliyyət uğrunda müharibənin səbəbləri, gedişi və nəticələri. 1787-ci il Konstitusiyası
5. Fransa burjuva inqilabının səbəbləri, başlanması və mərhələləri (1789-1794)
6. Fransada direktoriya rejimi və konsulluq
7. I Napoleon dövründə Fransanın yüksəlişi. I imperiyanın işğalları, böhranı və süqutu

9. Vyana sisteminin yaradılması
10. XIX əsrin birinci yarısında İngiltərənin ticarət-sənaye üstünlüyünün güclənməsi
11. 1832-ci il Parlament islahatı. Çartistlər hərəkatı
12. XIX əsrin birinci yarısında Fransada kapitalizmin inkişafı. Sənaye çevrilişi
13. XIX əsrin birinci yarısında Almaniyanın siyasi vəziyyəti. Alman ittifaqı
14. Prussiyanın inkişafı. Gömrük ittifaqı. Sənaye çevrilişinin başlanması
15. Fransada 1848-ci il inqilabı
16. Almaniya 1848-1849-cu il inqilabı
17. XIX əsrin I yarısında ABŞ-ın iqtisadi-siyasi inkişafının əsas xüsusiyyətləri
18. XIX əsrin I yarısında ABŞ-da sənaye çevrilişi. Ərazi ekspansiyası
19. İtaliya və Avstriya imperiyasında 1848-1849-cu il inqilabı
20. İngiltərə XIX əsrin 50-60-cı illərində
21. Fransa XIX əsrin 50-60-cı illərində
22. Almaniyanın birləşdirilməsi
23. İtaliyanın birləşdirilməsi
24. ABŞ-da vətəndaş müharibəsinin səbəbləri (1861-1865)
25. 1861-1865-ci illərdə vətəndaş müharibəsi. Homstedlər haqqında qanun
26. ABŞ-da şimalın qələbəsi və onun nəticələri
27. Fransa-Prussiya müharibəsinin səbəbləri və müharibənin gedişi
28. 1871-ci il Frankfurt sülhü və Fransa-Prussiya müharibəsinin nəticələri
29. Almaniya imperiyasının yaradılması və ölkənin iqtisadi inkişafı
30. XIX əsrin 70-90-cı illərində Almaniyanın xarici siyasəti
31. Almaniya XX əsrin əvvəllərində
32. İngilis-bur müharibəsi (1899-1902)
33. 1871-1914-cü illərdə İngiltərənin müstəmləkə işğalları və sosial-iqtisadi vəziyyəti
34. Fransada üçüncü respublikanın yaranması
35. 1871-1914-cü illərdə ABŞ-ın iqtisadi inkişafı və xarici siyasəti
36. XIX əsrin 70-ci illərdə beynəlxalq münasibətlər. Rusiya-Osmanlı müharibəsi. Berlin konqresi
37. Üçlər ittifaqının və Antantanın yaradılması
38. 1912-1913-cü il Balkan müharibələri
39. I Dünya müharibəsinin başlanması. Müharibə edən dövlətlərin işğalçı planları
40. 1914-1918-ci illərdə hərbi əməliyyatlar və onların nəticələri. Vilsunun "14 maddəsi"

Yeni dövr tarixi fənninin sillabusu 050117-Tarix və coğrafiya müəllimliyi ixtisası üzrə tədris planı və fənni proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 1).

Kafedra müdiri: dos.K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi: dos.K.F.Mahmudov